

RESTITUTION: CHORAL FANTASY SUITE LIMBA NOASTRĂ BY A. SOLOMON TO THE LYRICS OF A. MATEEVICI

University Professor DIANA BUNEA, PhD.
Associate Professor ECATERINA GÎRBU, PhD.

Academy of Music, Theatre and Fine Arts,
Chişinău, Republic of Moldova

SUMMARY

The article brings to the attention of the academic community an original choral composition composed in the 1930s, of considerable cultural, historical and artistic significance, relevant both for researchers and performers: The Fantasy Suite for a cappella choir *Limba noastră* by Anatol Solomon, to the well-known lyrics of Alexei Mateevici. The work experienced a “turbulent” history, remaining unknown in the Romanian cultural space for more than five decades. It was only in 1998 that it was first performed in Craiova, followed by the recording of a fragment by the Choir of the Romanian Patriarchate.

The Chişinău premiere of this creation will take place during the Interbelic-Fest festival, in September 2025. The present study aims to highlight certain musical-compositional features and folkloric origins, which outline the originality of this work, that deserves to claim a place in the Romanian choral musical heritage.

REZUMAT

Articolul aduce în atenția comunității academice o compoziție corală originală compusă în anii 1930, de certă valoare cultural-istorică și artistică, cu relevanță atât pentru cercetători, cât și pentru interpreți: Suita-Fantezie pentru cor a cappella „Limba noastră” de Anatol Solomon, pe bine-cunoscutele versuri ale lui Alexei Mateevici. Lucrarea a traversat o istorie „turbulentă”, rămânând necunoscută în spațiul românesc timp de peste cinci decenii. Abia în anul 1998 a fost interpretată pentru prima dată la Craiova, iar un fragment a fost ulterior înregistrat de Corul Patriarhiei Române.

Premiera chişinăuiană a acestei creații va avea loc în cadrul festivalului Interbelic-Fest, în septembrie 2025. Studiul de față își propune să evidențieze câteva particularități muzical-compoziționale și filiații folclorice, ce conturează originalitatea acestei lucrări, merită să își revendice un loc în patrimoniul muzical coral românesc.

Keywords

Choir, *Limba noastră*, A. Mateevici, A. Solomon, folklore.

INTRODUCTION

Thanks to the kindness of researcher Maria Işaeu, we have obtained a copy of the manuscript of an original composition of particular value, written in the 1930s: The Choral Fantasy Suite *Limba noastră* (Our Language) by Anatol Solomon, based on lyrics by Alexei Mateevici (the lyrics of the current national anthem of the Republic of Moldova). In addition to its indisputable cultural and historical importance, the work also has an undeniable musical and artistic value. Thus, the aims of this article are, on the one hand, to bring this previously unknown creation into the scientific circuit and, on the other hand, to identify its main compositional features and folkloric influences as a distinctive part of its musical language.

AN INTERWAR ROMANIAN MUSICAL PORTRAIT

Being written on the anthological verses of the poet Alexei Mateevici, Anatol Solomon's work arouses special interest for the researcher, both through the historical circumstances in which it appeared, and through the subsequent "fate" of the score, which opens new perspectives on the evolution of Romanian musical culture. According to the article published by Maria Işaeu (Işaeu, 2014) in the weekly *Literatura și Artă* (Chişinău), the score was written in the 1930s, in the context of a musical competition organized for the best work to the verses of the poem *Limba noastră*. The competition marked the inauguration of Mateevici's bust at his grave in the Central Cemetery in Chişinău, a bust made by sculptor Alexandru Plămădeală, author of the well-known Monument to Stephen the Great in the same city. It is worth noting that the first prize of the competition went to Alexandru Cristea, whose choral work *Limba noastră* became, over time, a national symbol and the current state anthem of the Republic of Moldova.

A significant detail of Anatol Solomon's biography is his family connection with Alexei Mateevici, the two being first cousins, very close since childhood. Although a doctor by profession, Solomon asserted himself as a self-taught musician, working as a choir conductor and cultural animator. According to his brother, Eugen Solomon, during his studies at the Faculty of Medicine in Iaşi, from 1922 to 1927, Anatol Solomon led several student choirs. Later settled in Delacheu (Tighina County), he founded a mixed youth choir, with which he won the first prize at the cultural centres' competition in Bucharest (1935). He also led choirs in Roman and Tighina, collaborating with personalities such as Mihail Berezovschi and professors of the Chişinău Conservatory. His musical activity was doubled by instrumental skills (piano, viola, mandolin) and compositional pursuits, of which only the Romanian Fantasy Suite for mixed choir with four voices a cappella *Limba noastră* has been preserved.

All these data outline the face of a Romanian intellectual of a special intelligence and of high cultural and professional standing, from the interwar period, of a talented and modest personality, a face that is revealed to us especially through this unique work that he left us.

The first performance of Anatol Solomon's creation took place (through the efforts of several promoters of national culture, including Mr. Vlad Dumbravă and others) on April 11, 1998 – about 50 years after its appearance – during the concert of the “Oltenia” Philharmonic Choir, conducted by Alexandru Racu, the event being attended by the Metropolitan of Oltenia, His Holiness Nestor Vornicescu. An excerpt of the work (four stanzas) was also recorded on Radio Bucharest on April 30, 1998, performed by the Romanian Patriarchate Choir, led by priest Professor Constantin Drăgușin, who appreciated the work as “a true painting, a fresco in which it is expressed on a sound, musical level, exactly what the immortal verse of the poet Al. Mateevici expresses.” (Ișaeu, 2014) The distinguished conductor claimed that “the performing of all the stanzas, 12 in number, requires enormous amount of work and a stronger choir of professionals.” (Ișaeu, 2014)

At the suggestion of researcher Maria Ișaeu, a fine connoisseur of Romanian interwar culture – we aimed to bring this work back to light, in order to bring it to the attention of the contemporary public. Thus, in September 2025, the Choral Fantasy Suite *Limba noastră* by Anatol Solomon will be premiered on the stage of the National Palace, as part of the *Interbelic-Fest* festival organized by the *Heritage 21 Foundation*. The score will be presented by Doina Academic Choral Cappella under the direction of the distinguished conductor Ilona Stepan, who immediately integrated this score into her choir's repertoire, recognizing its artistic value and historical importance.

Fig. 1. *Limba noastră*. Music by Anatol Solomon, verses by Alexei Mateevici. First page of the manuscript.

COMPOSITIONAL LANDMARKS

A particularly relevant aspect is the architectonic reconfiguration of the poetic text: the author changes the order of the twelve stanzas of the original poem, realizing a dynamic dramaturgic line that highlights both the lyrical-expressive and the hymnic-dramatic elements, clearly delimiting the two registers that transpire from the text of the poem, of a high emotional charge, expressing deep attachment to all that is most sacred for a people.

In the succession of the stanzas, a unitary, coherent semantic direction is outlined, oriented towards a culminating point - the verse *Limba noastră-i foc ce arde*. This approach not only restructures the internal logic of the poetic discourse, but also reveals new aspects of performance, with more nuanced meanings. In this context, the musical veil has the role of emphasizing and organically complementing every detail of the lyrical narrative, emphasizing the expressiveness and intensity of the message. In order to illustrate these findings, we have developed a synoptic table that reflects the sequence proposed by the composer and the resulting dramaturgical coherence:

Stanza number and first line of the original verse		Stanza number and first line in the work Our language by A. Solomon		Musical Tempo	Measure/tonality
1	Limba noastră-i o comoară	1 (1)	Limba noastră-i o comoară	Tempo di hora	6/8, E-flat major
2	Limba noastră-i foc ce arde	2 (8)	Limba noastră-i limbă sfântă	Andante sostenuto,	6/8 C minor
3	Limba noastră-i numai cântec	3 (3)	Limba noastră-i numai cântec	Cantabile	6/8 B-flat major
4	Limba noastră-i graiul pâinii	4 (6)	Limba noastră-i vechi izvoade	Andante misterioso	4/4 D minor
5	Limba noastră-i frunză verde	5 (7)	Limba noastră îi aleasă	Religioso	4/4 F major
6	Limba noastră-i vechi izvoade	6 (4)	Limba noastră-i graiul pâinii	Tranquillo	Cor muto 6/8
7	Limba noastră îi aleasă	7 (5)	Limba noastră-i frunză verde	Doina	6/8 solo bas, C minor
8	Limba noastră-i limbă sfântă	8 (2)	Limba noastră-i foc ce arde	Agitato, (Culmination)	C (4/4) C minor
9	Înviați-vă dar graiul	9 (9)	Înviați-vă dar graiul	A la marcia	4/4 F-sharp major
10	Strângeți piatra lucitoare	10 (10)	Strângeți piatra lucitoare	Rubato	4/4 C minor
11	Nu veți plânge-atunci amarnic	11 (11)	Nu veți plânge atunci amarnic	Cf. 11	6/8, E-flat major
12	Răsări-va o comoară	12 (12)	Răsări-va o comoară	Tempo primo	6/8 E-flat major

Tab. 1. Comparative diagram of the distribution of stanzas in *Limba noastră* by A. Solomon

As a result of the reconfiguration of the poetic text, the composer achieves a true “classical” culmination, located in the so-called “golden section” of the structure. The apotheosis *A la marcia* follows, in the stanza *Înviați-vă dar*

graiul – a key moment that marks the change in the ideological register of the poem. The modal and tonal contrast (C minor – F sharp major) amplifies the revealing effect of a “sunrise”, symbolically associated with the “awakening” of luminous forces meant to accentuate the message of the poem and crown the entire work. Let us not forget the historical context of the appearance of this “Marseillaise” of Bessarabia (Micu: 1994), presented by the poet in April 1917 (half a year before his premature death in the war) at the Teachers’ Congress of the province of Bessarabia, a defining event for the process of cultural and identity revival in the region.

From a musical point of view, the score is distinguished by a rich harmonic language, framed in the stylistics of post-romanticism, with a diversity of inflections and modulating segments that ensure the continuity and variety of the sound discourse, some even creating certain difficulties for performers.

The elaborate choral writing – with divisions of the voices, solo fragments, including insertions of vocal groups from the alto, soprano, bass parts (verse 6), the overlapping of vocalizations (on the lines *Care-o plâng și care-o cântă*, which suggest lamentation), the process of silent singing (verse 6, on the line *Limba noastră-i graiul pâinii*, evoking the undulation of the wheat fields) as well as the selective repetition of some verses or words – attests both the in-depth knowledge of choral possibilities and the mastery of choral arrangement. As a result, the author has created a musical picture of an almost visual significance, perceptible in each segment of the score.

FOLKLORE FILIATIONS

An essential dimension of the Choral Fantasy Suite *Limba noastră* is represented by the elements of folkloric inspiration, which constitute and consolidate its ideational and semantic foundation.

First of all, it is worth emphasizing the folkloric lineage of Mateevici’s text, an aspect noted by various researchers. Vasile Harea, who knew A. Mateevici, noted, in one of the first critical assessments of the poem’s folkloric filiation: “...in it we find the memory of folk poetry and music.” (Harea, 1933: 370) The folklore lineage of Mateevici’s poetry was also praised by George Călinescu, who stated: “Only Eminescu has ever known how to extract so much fragrance from folk rhythms.” (Călinescu, 1986:941) Along the same lines, the researcher Elena Țau (Țau, 2012) notes “the fluidity of the syntax with many symmetries, (...) the cantability of the sound repetitions (*sfântă, plâng, cântă*, etc.) and especially (...) the melodiousness of the trochaic meter of four feet, of folkloric lineage” of this poetry. This appreciation confirms the positioning of the poem *Limba noastră* in a Romanian literary tradition in which the folkloric element constitutes a fundamental source of artistic expressiveness and symbolic force.

This is why the support of the musical discourse of the analyzed work on the folkloric matrix – which, together with language, designates the identity mark of the nation – is both natural and necessary. Like the poet, the composer uses folkloric patterns rather as a semantic substrate than as a direct folklore source, preferring to model quasi-quotations, quasi-intonations or quasi-rhythms, etc.

7. *Doina Solo Bas (Bariton)*

Lim-ba noas-tră-i frun - ză ver-de, Zbu-ciu-mul din co - drii veș-nici,
Nis - trul lin ce-n va - luri pier - de Ai lu - ce - fe-ri-lor sfeș-nici.

Fig. 2. Cf. 7. Doina. Quasi-quote

An original procedure is also the predominance of the metric pulsation characteristic of the Bukovinian Great Hora at 6/8, throughout the entire work (based on the well-known rhythmic pattern of dotted eighth notes followed by three sixteenths), even within the 4/4 measure – through specific figures such as triplets formed by fourth-eighth notes; combinations of two eighth notes and two sixteenths, etc.

8. *Agitato*

S
Lim-ba noastră-i, foc ce ar - de

A
Lim-ba noastră-i foc ce ar-de lim - ba noa-stră-i
foc ce ar - de

T
Lim-ba noastră-i foc,
Lim - ba noastră-i, lim-ba noastră-i foc ce ar-de

B
Lim-ba noastră-i foc ce ar-de, lim-ba noastră-i foc ce ar-de

Fig. 3. Cf. 8. Agitato. Culmination

Another folkloric lineage refers to the use of various diatonic (mixolydian, dorian, phrygian, etc.), chromatic (with augmented second) modes and others. The juxtaposition of major and parallel minor in the first and second compartments (E-flat major and C minor) is a “reference” to the modal expressiveness specific to Moldavian songs.

CONCLUSIONS

Once we obtained the manuscript, we considered it necessary to initiate scientific research on this valuable heritage creation, to “erase the slime, the mold” of the oblivion in which it “groaned.” More in-depth research is to be undertaken, especially considering the complexity of the subject, which would involve interdisciplinary studies in the historical, political, social, literary fields, etc.

In this sense, the artistic premiere of the Choral Fantasy Suite *Limba noastră* by Anatol Solomon to verses by Alexei Mateevici, which will soon take place in Chișinău (on September 11, 2025), represents another extremely important step in promoting this valuable creation, which is waiting to claim a place of honour in the Romanian choral music heritage.

RESTITUIRI: SUITA-FANTEZIE CORALĂ LIMBA NOASTRĂ DE ANATOL SOLOMON PE VERSURI DE ALEXEI MATEEVICI

Cuvinte cheie

Cor, Limba noastră, A. Mateevici, A. Solomon, folclor.

INTRODUCERE

Prin bunăvoința cercetătoarei Maria Ișaev, am intrat în posesia unei copii a manuscrisului unei compoziții originale, de o valoare aparte, scrisă în anii 1930: Suita-Fantezie corală *Limba noastră* de Anatol Solomon, pe versurile lui Alexei Mateevici (versurile actualului imn național al Republicii Moldova). Pe lângă indiscutabila importanță cultural-istorică, lucrarea prezintă și o indubitabilă valoare muzical-artistică. Astfel, scopurile articolului se rezumă, pe de o parte, la punerea în circuitul științific a acestei creații necunoscute anterior, iar, pe de alta, la identificarea principalelor trăsături componistice și a unor filiații folclorice, ca parte distinctivă a limbajului muzical.

UN PORTRET MUZICAL INTERBELIC ROMÂNESC

Fiind scrisă pe versurile antologice ale poetului Alexei Mateevici, lucrarea lui Anatol Solomon suscită un interes deosebit pentru cercetător, atât prin circumstanțele istorice în care a apărut, cât și prin „destinul” ulterior al partiturii, care deschide noi perspective asupra evoluției culturii muzicale românești. Conform articolului publicat de Maria Ișaev (Ișaev, 2014) în săptămânalul *Literatura și Arta* (Chișinău), partitura a fost scrisă în anii 1930, în contextul unui concurs muzical organizat pentru cea mai bună lucrare pe versurile poeziei *Limba noastră*. Concursul marca inaugurarea bustului lui Mateevici la mormântul său din Cimitirul Central din Chișinău, bust realizat de sculptorul Alexandru Plămădeală, autor și al cunoscutului Monument al lui Ștefan cel Mare din același oraș. De remarcat că premiul întâi al competiției i-a revenit lui Alexandru Cristea, a cărui lucrare corală *Limba noastră* a devenit, în timp, un simbol național și actualul imn de stat al Republicii Moldova.

Un detaliu semnificativ al biografiei lui Anatol Solomon îl constituie legătura sa de rudenie cu Alexei Mateevici, cei doi fiind veri primari, foarte apropiați încă din copilărie. Deși medic prin profesie, Solomon s-a afirmat ca autodidact în muzică, activând ca dirijor de cor și promotor al culturii. Potrivit fratelui său, Eugen Solomon, în timpul studiilor la Facultatea de Medicină din Iași, între anii 1922–1927, Anatol Solomon a condus mai multe formații corale studențești. Stabilite ulterior la Delacheu (jud. Tighina), a fondat un cor mixt de tineret, cu care a obținut premiul I la concursul căminelor culturale din București (1935). A condus, de asemenea, coruri la Roman și Tighina, colaborând cu personalități precum Mihail Berezovschi și profesori ai Conservatorului din Chișinău. Activitatea sa muzicală a fost dublată

de aptitudini instrumentale (pian, violă, mandolină) și de preocupări componistice, din care s-a păstrat doar *Suita-fantezie românească pentru cor mixt cu patru voci a cappella Limba noastră*.

Toate aceste date ne conturează chipul unui intelectual român de o inteligență aparte și de înaltă ținută culturală și profesională, din perioada interbelică, al unei personalități talentate și modeste, chip ce ni se dezvăluie mai ales prin această unică lucrare pe care ne-a lăsat-o.

Prima interpretare a creației lui Anatol Solomon a avut loc (prin strădaniile mai multor promotori ai culturii naționale, printre care DI Vlad Dumbravă ș.a.) la 11 aprilie 1998 – la circa 50 de ani de la apariție – în cadrul concertului Corului Filarmonicii „Oltenia”, dirijat de Alexandru Racu, la eveniment asistând Mitropolitul Olteniei, Î.P.S. Nestor Vornicescu. Un fragment al lucrării (patru strofe) a fost înregistrat la Radio București, la 30 aprilie 1998, în interpretarea Corului Patriarhiei Române, condus de preotul profesor Constantin Drăgușin, care a apreciat lucrarea ca fiind „o adevărată pictură, o frescă în care se exprimă pe plan sonor, muzical, exact ceea ce exprimă versul nemuritor al poetului Al. Mateevici” (Ișaev, 2014). Distinsul dirijor susținea că „interpretarea tuturor strofelor, 12 la număr, solicită o muncă enormă și un cor mai puternic de profesioniști” (Ișaev, 2014).

La sugestia cercetătoarei Maria Ișaev, o fină cunoscătoare a culturii interbelice românești – am urmărit readucerea în lumină a acestei lucrări, spre a fi repusă în atenția publicului contemporan. Astfel, în luna septembrie 2025, *Suita-fantezie corală Limba noastră* de Anatol Solomon va fi interpretată în premieră pe scena Palatului Național, în cadrul festivalului *Interbelic-Fest* organizat de Fundația Heritage 21. Partitura va fi prezentată de Capela Corală Academică *Doina* sub conducerea distinsei dirijoare Ilona Stepan, care a integrat imediat această partitură în repertoriul corului său, recunoscând valoarea ei artistică și importanța istorică.

The image shows a handwritten musical score for the song "Limba noastră". At the top right, there is a handwritten note: "Apartin: Solomon Iulian preot. Ce mila mea din. R.S. 01. Din Alba-Iulia". The title "Limba noastră" is written in the center. Below it, the subtitle "Suita-fantezie românească corala" is written, followed by "pian și voci a cappella". The score is divided into two systems. The first system is marked "1. Tempo di largo" and contains the vocal line with lyrics: "în a dă-nei în fun - da - ta, mîi din - ba noa - străi o ca - moa - ră în a dă - nă - ri în fun - da - ta. Un și ra - g de". The second system is also marked "Tempo di largo" and continues the piano accompaniment. The score is written on five-line staves with various musical notations including notes, rests, and dynamic markings.

Fig. 1. *Limba noastră*. Muzica de Anatol Solomon, versuri de Alexei Mateevici. Prima pagină a manuscrisului.

REPERE COMPOZIȚIONALE

Un aspect deosebit de relevant al creației îl constituie reconfigurarea arhitectonică a textului poetic: autorul modifică ordinea celor douăsprezece strofe ale poeziei originale, realizând o linie dramaturgică dinamică ce scoate în evidență atât elementul liric-expresiv, cât și cel imnic-dramatic, delimitând în mod clar cele două registre ce transpar din textul poeziei, de o elevată încărcătură afectivă, ce exprimă atașament profund față de tot ce este mai sfânt pentru un popor.

În succesiunea strofelor suitei-fantezii se conturează o direcție semantică unitară, coerentă, orientată spre un punct culminant – versul *Limba noastră-i foc ce arde*. Această abordare nu doar restructurează logica internă a discursului poetic, ci relevă noi aspecte de interpretare, cu semnificații mai nuanțate. În acest context, veșmântul muzical are rolul de a sublinia și de a completa organic fiecare detaliu al narațiunii lirice, accentuând expresivitatea și intensitatea mesajului. Pentru a ilustra aceste constatări, am elaborat un tabel sinoptic care reflectă succesiunea propusă de compozitor și coerența dramaturgică rezultată din aceasta.

Numărul strofei și primul rând al versului original		Numărul strofei și primul rând în lucrarea lui A. Solomon		Tempoul muzical	Măsura / Tonalitatea
1	Limba noastră-i o comoară	1 (1)	Limba noastră-i o comoară	Tempo di hora	6/8, Mi bemol major
2	Limba noastră-i foc ce arde	2 (8)	Limba noastră-i limbă sfântă	Andante sostenuto,	6/8 do minor
3	Limba noastră-i numai cântec	3 (3)	Limba noastră-i numai cântec	Cantabile	6/8 Si bemol major
4	Limba noastră-i graiul pâinii	4 (6)	Limba noastră-i vechi izvoade	Andante misterioso	4/4 re minor
5	Limba noastră-i frunză verde	5 (7)	Limba noastră îi aleasă	Religioso	4/4 Fa major
6	Limba noastră-i vechi izvoade	6 (4)	Limba noastră-i graiul pâinii	Tranquillo	Cor muto 6/8
7	Limba noastră îi aleasă	7 (5)	Limba noastră-i frunză verde	Doina	6/8 solo bas, do minor
8	Limba noastră-i limbă sfântă	8 (2)	Limba noastră-i foc ce arde	Agitato, (Culminația)	C (4/4) do minor
9	Înviați-vă dar graiul	9 (9)	Înviați-vă dar graiul	A la marcia	4/4 Fa diez major
10	Strângeți piatra lucitoare	10 (10)	Strângeți piatra lucitoare	Rubato	4/4 do minor
11	Nu veți plânge-atunci amarnic	11 (11)	Nu veți plânge atunci amarnic	Cf. 11	Mi bemol major
12	Răsări-va o comoară	12 (12)	Răsări-va o comoară	Tempo primo	6/8 Mi bemol major

Tab. 1. Diagrama comparativă a distribuției strofelor în *Limba noastră* de A. Solomon

În rezultatul reconfigurării textului poetic, compozitorul obține o veritabilă culminație de tip „clasic”, situată în așa-numita „secțiune de aur” a structurii. Urmează apoteoza *A la marcia*, în strofa *Înviați-vă dar graiul* – moment-cheie ce marchează schimbarea registrului ideatic al poeziei. Contrastul modal și tonal (al unor tonalități îndepărtate – do minor – Fa diez major) amplifică efectul revelator al unui „răsărit de soare”, asociat simbolic cu „trezirea” unor forțe luminoase menite să accentueze mesajul poeziei și să încununeze întreaga lucrare. Să nu uităm contextul istoric al apariției acestei „Marseillaise” a Basarabiei (Micu, 1994), prezentată de poet în aprilie 1917 (cu o jumătate de an înainte de moartea sa prematură pe front) la Congresul Învățătorilor din gubernia Basarabia, eveniment definitoriu pentru procesul de renaștere culturală și identitară din regiune.

Din punct de vedere muzical, partitura se distinge printr-un limbaj armonic bogat, încadrat în stilistica post-romantismului, cu o diversitate de inflexiuni și segmente modulante ce asigură continuitatea și varietatea discursului sonor, unele creând chiar anumite dificultăți pentru interpreți.

Scriitura corală elaborată – cu diviziuni ale vocilor, fragmente solistice, inclusiv inserții ale unor grupuri vocale din partidele alto, soprano, bas (strofa 6), suprapunerea de vocalize (pe versurile *Care-o plâng și care-o cântă*, ce sugerează lamentarea), procedeul de cântare mută (strofa 6, pe versul *Limba noastră-i graiul pâinii*, evocând unduirea holdelor de grâu) precum și repetarea selectivă a unor versuri sau cuvinte – atestă atât cunoașterea aprofundată a posibilităților corale, cât și măiestria aranjamentului coral. În rezultat, autorul a realizat un tablou muzical de o pregnanță aproape vizuală, perceptibilă în fiecare segment al partiturii.

FILIAȚII FOLCLORICE

O dimensiune esențială a Suitei-Fantezie corale *Limba noastră* este reprezentată de elementele de inspirație folclorică, care constituie și consolidează fundamentul ideatic și semantic al acesteia.

Întâi de toate, se cuvine subliniată filiația folclorică a textului lui Mateevici, aspect remarcat de mai mulți cercetători. Vasile Harea, care l-a cunoscut pe A. Mateevici, consemna, în una din primele aprecieri critice ale poeziei, filiația folclorică a acesteia: „...în ea găsim amintirea poeziei și muzicii populare” (Harea, 1933:370). Descendența populară a poeziei lui Mateevici a fost elogiată și de George Călinescu, care afirma: „Numai Eminescu a mai știut să scoată atâta mireasmă din ritmurile poporane” (Călinescu, 1986:941). În aceeași ordine de idei, și cercetătoarea Elena Țau (Țau, 2012) notează „fluiditatea sintaxei cu multe simetrii, (...) cantabilitatea repetărilor sonore (sfântă, plâng, cântă ș.a.) și îndeosebi (...) melodicitatea metrului trohaic de patru picioare, de filiație folclorică” a versului. Toate aceste aprecieri confirmă poziționarea poeziei *Limba noastră* într-o tradiție literară românească în care elementul folcloric constituie o sursă fundamentală de expresivitate artistică și de forță simbolică.

Iată de ce sprijinul pe matricea folclorică al discursului muzical al piesei analizate – matrice care, alături de limbă, desemnează marca identitară a

neamului, este deopotrivă, firesc și necesar. Ca și poetul, compozitorul utilizează tiparele folclorice mai degrabă ca substrat semantic decât ca surse directe, preferând să modeleze quasi-citate, quasi-intonații sau quasi-ritmuri etc.

7. *Doina Solo Bas (Bariton)*

Lim-ba noas-tră-i frun - ză ver-de, Zbu-ciu-mul din co - drii veș-nici,
Nis - trul lin ce-n va - luri pier - de Ai lu - ce - fe-ni-lor sfeș-nici.

Fig. 2. Cf. 7. Doina. Quasi-citat

Un procedeu original este și predominanța pulsației metrice caracteristice *Horei mari bucovinene* la 6/8, pe parcursul întregii lucrări (în baza binecunoscutului desen ritmic de optime cu punct urmată de trei șaisprezecimi), chiar și în cadrul măsurii de 4/4 – prin figuri specifice precum triolette formate din pătrime-optime; combinații din două optime și două șaisprezecimi ș.a.

8. *Agitato*

poco a poco cresc.

S
Lim-ba noastră-i, foc ce ar - de

A
Lim-ba noastră-i foc ce ar-de lim - ba noa-stră-i
foc ce ar - de

T
Lim-ba noastră-i foc,
Lim - ba noastră-i, lim-ba noastră-i foc ce ar-de

B
Lim-ba noastră-i foc ce ar-de, lim-ba noastră-i foc ce ar-de

Fig. 3. Cf. 8. Agitato. Culminație

O altă filiație folclorică se referă la utilizarea unor variate moduri diatonice (mixolidian, dorian, frigian ș.a.), cromatice (cu secundă mărită) ș.a. Contrapunerea majorului și minorului paralel în primul și al doilea compartiment (Mi bemol major și do minor) este „o trimitere” la expresivitatea modală specifică cântecului moldovenesc.

CONCLUZII

Odată cu obținerea manuscrisului, am considerat necesar să inițiem o cercetare științifică asupra acestei valoroase creații de patrimoniu, să „ștergem slinul, mucegaiul” uitării-n care a „gemut”. Urmează a fi întreprinse cercetări mai aprofundate având în vedere, mai ales, complexitatea subiectului ce ar implica studii interdisciplinare.

În acest sens, premiera artistică a Suitei-Fantezie corale *Limba noastră* de Anatol Solomon pe versuri de Alexei Mateevici, ce va avea loc în curând la Chișinău (la 11 septembrie 2025), reprezintă încă un pas, extrem de important, în promovarea acestei creații valoroase ce așteaptă să își revendice un loc de cinste în patrimoniul muzical coral românesc.

REFERENCES

- Călinescu, G. (1986). *Istoria literaturii române de la origini până în prezent*, ediția a 2-a [History of Romanian Literature from its Origins to the Present, 2nd Edition]. București: Editura Minerva.
- Harea V. (1933). Cronică. Însemnări. *Viața Basarabiei*, year 2 no. 6, June 1933, p. 370 (74). Online access: [6.pdf](#).
- Ișaeș, M. (2014). *Literatura și Arta* [Art and Literature], Chișinău.
- Micu, D. (1994). *Scurtă istorie a literaturii române*, Vol. I. [Short history of Romanian literature, Vol. I]. București: Editura Iriana.
- Țau, E. (2012). Dialogismul discursului liric în *Limba noastră* [The dialogism of lyrical discourse in *Limba noastră*]. *Limba română*, no. 9-10, year XXII. Online access: [Dialogismul discursului liric în Limba noastră - Limba Romana](#).